

A borkóstolás szabályai

A bort szinte mindenki minősíti, aki kapcsolatba kerül vele.

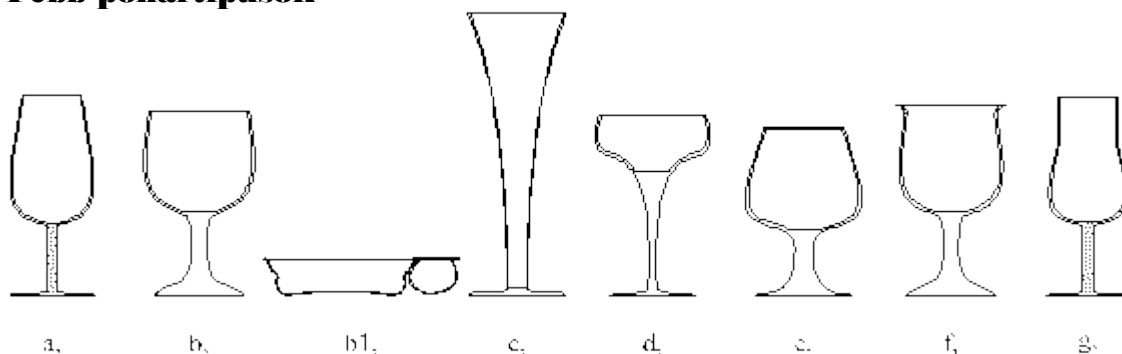
Leggyakoribb, amikor családi vagy baráti összejövetel közben borozgatnak, a felkínált borokat megbeszélik, méltatják.

Ennél kötöttebb borkóstolás a borbemutató, melynek leggyakoribb módja a pincelátogatás. Itt már a házigazda "vezeti fel", ismerteti az éppen felszolgált bort. A borok sorrendje itt már nem tetszetős, hanem a *kóstolási sornak* megfelelő. Ilyen alkalom kapcsán szinte csak a borról esik szó. Bort minősítő szakszavak és a borkóstolás alapvető szabályainak ismerete elvárt.

A legkomolyabban (akár jogszabállyal) szabályozott minősítések a borbírálatok és a borversenyek. Csak képzett, minősített kóstolók végzik általában.

A borkóstolás egyik tárgyi feltétele a kóstoló pohár.

Főbb pohártípusok

a, fehér borhoz

b, vörös borhoz

b1 vörösborkóstoló csésze

c, pezsgőhöz

d, likőrborokhoz (fűszerezett)

e, brandy-hez (Cognac-hoz)

f, "rizling"borokhoz

g, csemegeborokhoz (aszu)

A poharak kelyhét (a kézzel melegítendőik kivételével) nem fogjuk meg!

Oka, hogy a bor hőmérséklete megváltozik, illetve a pohár falán keletkezett ujjlenyomat zavarja a tisztaság megítélését. Helyes pohártartás, ha a poharat a száránál vagy a talpánál fogjuk meg.

Poharak megtöltése: kóstolási mennyiség

A legtöbb esetben a pohárba annyi italt kell tölteni, hogy a kelyh legszélesebb pontját elérje. Ilyenkor a legnagyobb az a felület, ahol mozgatás nélkül a legtöbb illatanyag felszabadulására számíthatunk. Ez kb. 50 ml (fél deciliter).

Pezsgő esetében a poharat majdnem tele töltjük, hogy a gyöngyözéshez hosszú út álljon rendelkezésre.

Kóstolási hőmérsékletek

Ital	Hőmérséklet [°C]
Cognac, brandy	kézmelegen
vörös bor	14-18
likőrborok	12-14
fehér bor	10-12
rozé, siller bor	8-10
pezsgő	7-8

A borok különböző savtartalma különböző hőmérsékleteken érvényesül a legjobban.
pl.: A vörös borokban a tanninok (csersav) dominálnak, a fehér borokban pedig a szerves savak (borkósav). Ez a különbözőség a kóstolási hőmérsékletben is tükröződik.

A melegebb bor savasabbnak, alkoholban gazdagabbnak tűnik. Ilyenkor az ecetesedés, dugó- és penészíz is könnyebben felfedezhető.

A túlhűtött borban az aromákat alig, vagy egyáltalán nem tudjuk érzékelni, mert az illatanyagok 5°C, a zamatanyagok 8°C alatt nem érvényesülnek. Ha a bort hűteni vagy melegíteni kell, akkor azt lassan, fokozatosan tegyük.

Kóstolási sorrend

száraz fehér borok
illatos fehér borok
rozé és siller borok
vörös borok
tokaji különlegességek
egyéb borkülönlegességek
likőrborok
pezsgők
Cognac, brand

Kóstolás menete

Első kapcsolatunk a borral a *látvány*. Már kitöltéskor megfigyelhetjük a bor **színét, habzását, mozgékonyágát**. A színt igazán fehér háttér elé tartott pohárban vagy vörösborkóstoló csészében lehet helyesen meghatározni. A pohárban az előbbieken túl a **tisztaságot** is meg tudjuk ítélni, ha fényforrás (gyertyaláng) felé átnézünk az italon. Ha a pohár falán a "megpörgetett" bor után átlátszó csíkok (glicerín) látszanak, akkor azt mondjuk, hogy "koronája van a bornak". Ez **testességre** utal.

A bort apró gyors levegővételekkel "szimatolással" *szagoljuk* meg. Az **illatok** nagy részét az orr nyálkahártyáján fogjuk érezni, így elég az apró szippantás, hogy odáig eljussanak az illatanyagok. 10-20 másodpercnél tovább egyszerre ne szagolgassuk a bort, mert orrunk "elfárad", érzékenysége csökken. Az első benyomás a legerősebb. Ha mégis hosszabb ideig kell szagolgatnunk, akkor tartsunk rövid (legalább 30 másodperces) szünetet.

A kóstolások során lehetőleg mindig azonos mennyiségű bort vegyünk a szánkba. A szánk,

garatunk különböző helyei más-más **ízekre** érzékenyek. A nyelv hegye az édesre és a sósra, oldalai a savanyúra és a sósra, töve pedig a keserűre érzékeny. A leggyorsabban a nyelv hegye ízlel, de ez az érzet nem tartós. A nyelv tövén lassabban, de tartósabban jelentkeznek az ízzérzetek. Ezzel függ össze az utóíz jelentkezése is.

A bort kb. 15-30 másodpercig tartjuk a szánkban. Ennyi idő szükséges az ízek érzékeléséhez, de utána ízzérzésünk csökken, "kifárad".

Legelsőnek a bor egészséges vagy rendellenes voltát vizsgáljuk. Hibás, beteg bort nem ízlelünk tovább, kiköpjük.

Egészséges bornál először az összetételét figyeljük meg, az alkotrészeket külön-külön elbírálva megállapítjuk azok hatásának fokát, majd a köztük levő összhangot, ezután következtetünk mindarra, amire jelentkezésük formája utal: a bor fejlődési fokára, jellegére, típusára és végül az általános benyomás alapján értékeljük a bort.

A kóstolás menetrendje

No	Tevékenység	Megítélhető tulajdonság
1,	Kitöltéskor az ital viszkozitását megfigyeljük.	mozgékonyság, szín
2,	A poharat megemelve, az italt nem mozgatva (max. megdöntve a poharat) világos, fehér (színtelen) háttér előtt átnézünk rajta.	szín, testesség (korona, gliceringyűrű)
3,	A háttér direkt fény (gyertya).	tisztaság
4,	A poharat az orrunkhoz folyamatosan közelítve, majd elvéve sok aprót szimatolva megszagoljuk az italt, többször is kis pihenőket tartva. Orrunkat ne dugjuk a pohárba, ne szagoljunk teljesen bele!	illékony, finom illatanyagok
5,	A bort megforgatjuk a pohárban, majd egyre közelítve apró szimatolásokkal megszagoljuk az italt. Bele is szagolhatunk, de orrunk ne érjen a pohárhoz.	illatanyagok szélesebb skálája a kevésbé illékony komponensekkel együtt
6,	Az italt megkóstoljuk. A korty szánkba vételekor kicsit szürcsölve levegőt szívunk vele. (1. fázis, első benyomás)	intenzív ízek, aromák, illatok
7,	Az italt a szánkban "megrágva" mindenhová eljuttatjuk, kis levegőt szívunk be a szánkban. (2. fázis)	ízek, aromák, illatok
8,	Lenyeljük az italt, nyelvünkkel a szájpadláson "csettintgetve" a szánkban és az orrunkon egyszerre kilélegzünk kb. 15-ször. Ez kb. 20 másodpercig tartson legalább. (3. fázis)	utóíz, íztartósság (hosszúság), zamatok, összbenyomás

Viselkedés borkóstolón, borbemutatón

Gyakran előfordul, hogy egy termelő (vagy más) meghív egy társaságot amolyan borkóstolóra, borbemutatóra. Nagyon jó hangulat alakulhat ki egy ilyen többé-kevésbé szakmai kóstolón is.

Általános menetrend szerint a bemutatást a kóstolási sornak megfelelően vezeti le a házigazda. A sorozat végén a "Szent János áldás" ("búcsúpohár") következik. Ekkor a bemutatott minták közül mindenki kaphat még egy pohárkával. Ennek legendája Szent János boráldásához kötődik. A borivók tűzparancsolata alapján ez az a pohár, amivel megemlékeznek a szőlőt termelő és a bort készítő munkásról, megköszöni a társaság a kóstolást a házigazdának. Ez a "kötött" program vége.

A kóstolás alatt bizonyos szabályokat illik betartani:

- Ne dohányozzunk, ne rágózzunk a kóstoló ideje alatt, bárhol is legyen az.
- Addig nem szabad megkóstolni az éppen kitöltött bort, amíg a bemutató személy fel nem szólítja rá a társaságot.
- Mindig maradjon a poharunkban egy kortynyi, amíg az adott borról beszélünk, mert esetleg valaki észrevétele miatt újra meg kéne kóstolnunk.
- Soha ne adjuk oda a nekünk kitöltött bort másnak, öntsük ki a kiöntőbe, ha nem kívánjuk elfogyasztani.
- A kiöntőben levő folyadékot ne próbáljuk elfogyasztani, ne is említsünk ilyet. Ez olyan lenne, mintha a szemetesből akarnánk étkezni.
- Illetlenség a bort el nem fogadni. Ilyenkor vagy a kóstoló előtt közöljük a problémánkat (gyógyszer szedés, gépjármű vezetés) a házigazdával, vagy kérjünk keveset a poharunkba és a kiöntőbe öntsük majd ki. Természetesen nézzük meg a színét és szagoljuk is meg.
- A visszakóstolás előtt ne koccintsunk, ne köszöntgessük egymást.
- Mindig figyeljünk oda a borról szóló személyre.
- Mindig reagáljunk a borra. A bor megköveteli, hogy szóljanak róla, de legalább a házigazdára vett elismerő pillantással jelezni illik, hogy értékeljük a bort. A legnagyobb illetlenség, ha a bort "nem vesszük észre".
- Akár milyen is a bor, valami jót kell találni benne, azt kell megemlíteni, a problémákat csak akkor mondjuk meg, ha a házigazda nyomatékosan felszólít rá.
- A visszakóstolás poharával köszöntsük a házigazdánkat, és köszönjük meg a kóstolót.
- Ne vegyünk elő semmilyen ételt, "rágcsálnivalót". Csak a házigazda által felszolgált ételeket, italokat fogyasszuk.
- Pincében ne kopogtassuk a hordókat. Ez olyan, mintha a pénztárcájában levő pénzt számolnám meg. Az egyik legnagyobb illetlenség.
- Ha az italhoz valamilyen ételt fogyasztunk, akkor ne szemeteljünk, ne morzsáljunk, mert a legapróbb maradékon is káros mikroorganizmusok szaporodhatnak el, amelyek gondot okozhatnak a pincében.